

Projectplan Wet natuurbescherming

Sloop woningen Kruissteenweg en 1e Esweg Wierden

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Reggewoon

T.a.v. de heer [REDACTED]

Postbus 325

7440 AH Nijverdal

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

088-1471100

info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 10141

Datum: 18-10-2019

Projectleider: [REDACTED]

Opgesteld: [REDACTED]

Gecontroleerd: [REDACTED]

Status: Definitief

Versie: 1

© 2019 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Algemene informatie	5
1.1	Inleiding project	5
1.2	NAW-gegevens	5
1.3	Periode ontheffing	5
2	Huidige situatie	6
2.1	Huidige situatie	6
3	Ecologische inventarisatie: achtergrond	10
3.1	Methode inventarisatie	10
3.2	Actualiteit inventarisatiegegevens	14
3.3	Locatie inventarisatie	14
4	Ecologisch inventarisatie: resultaten	15
4.1	Vleermuizen	15
4.2	Vogels	17
5	Werkzaamheden en planning	20
5.1	Werkzaamheden en werkwijze	20
5.2	Eindbeeld	20
5.3	Planning werkzaamheden	20
6	Effecten	22
6.1	Effect werkzaamheden: kwaliteit & kwantiteit	22
6.2	Monitoring	27
7	Verbodsbepalingen	28
7.1	Vogelrichtlijn	28
7.2	Habitatrichtlijn	28
8	Doel en belang	29
9	Alternatieven	30
9.1	Alternatieve locatie	30
9.2	Alternatieve inrichting	30
9.3	Alternatieve werkwijze	30
9.4	Alternatieve planning	31
10	Staat van instandhouding	32
10.1	Staat van instandhouding	32
10.2	Afbreuk staat van instandhouding	32

10.3	Zorgvuldig handelen.....	33
11	Maatregelen.....	34
11.1	Maatregel	34
11.2	Locatie maatregel.....	39
11.3	Doel maatregel	40
11.4	Effectiviteit maatregel.....	40
11.5	Afhankelijkheid derden	40
11.6	Monitoring.....	40

1 Algemene informatie

1.1 Inleiding project

Woningcoöperatie Reggewoon is voornemens om op de locatie Kruissteenweg en 1e Esweg in Wierden woningen te slopen en nieuwbouw te realiseren.

In verband met deze ontwikkeling is in 2018 een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd. Als gevolg van de voorgenomen sloopwerkzaamheden treedt verstoring op op betreffende soorten en hun leefgebied (als foerageergebied of rust- en verblijfplaatsen). Daarnaast zullen enkele verblijfplaatsen van betreffende soorten verloren gaan. Voor het verstoren van essentieel leefgebied en verblijfplaatsen van deze soorten is in het kader van de Wet natuurbescherming ontheffing nodig. Voorliggende rapportage gaat in op de verplichte onderdelen voor de aanvraag van deze ontheffing.

1.2 NAW-gegevens

De gegevens van de aanvrager zijn:

Reggewoon
Postbus 325
7440 AH Nijverdal

1.3 Periode ontheffing

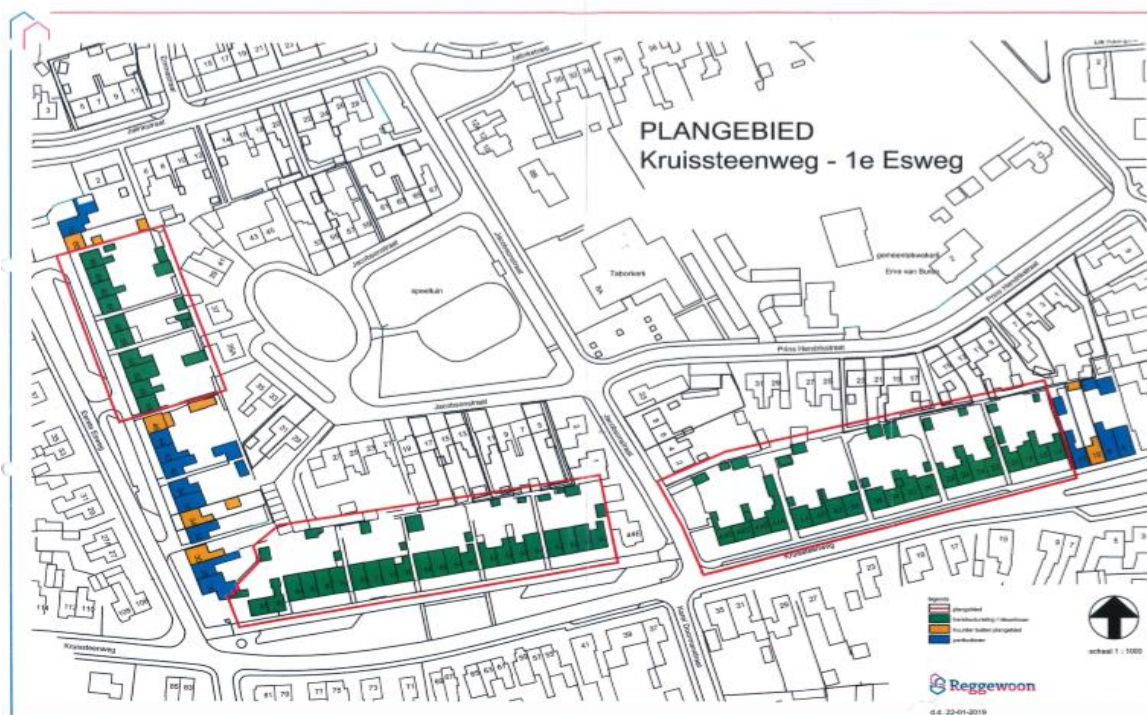
De ontheffing wordt aangevraagd voor een periode vanaf het moment dat de ontheffing verleend wordt. Werkzaamheden hebben een lange doorlooptijd tot het 1^e kwartaal van 2024.

2 Huidige situatie

2.1 Huidige situatie

Het plangebied (zie figuur 1) bestaat uit geschakelde rijtjeswoningen. Het gaat veelal om woningen zonder overstek waar de gevelpannen over de muur hangen. De muren zijn voorzien van een spouw met slechts zeer beperkt open stootvoegen of ander openingen. Hierdoor is de spouw nauwelijks bereikbaar voor vleermuizen. De daken van de woningen verkeren veelal in een minder goede staat. Achter veel van deze gevelpannen zit ruimte waardoor vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen gemakkelijk onder het dak kunnen komen.

De bebouwing binnen het plangebied wordt gesloopt, waarvoor nieuwbouw terug zal komen. Op de plek van de oude woningen worden 56 nieuwe woningen gerealiseerd. De realisatie van deze nieuwbouw wordt in 3 fasen uitgevoerd. In figuur 2 wordt een kaart weergegeven met de nieuwe situatie. In figuur 3 worden enkele foto's van het plangebied weergegeven.

Figuur 1 Ligging plangebied

Figuur 2 Nieuwe situatie plangebied

Figuur 3. Enkele foto's van het plangebied. Bron: Google Maps, 2019

3 Ecologische inventarisatie: achtergrond

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en gericht onderzoek naar vleermuizen, huismus en gierzwaluw.

3.1 Methode inventarisatie

In dit hoofdstuk wordt de methodiek van de inventarisatie beschermde soorten toegelicht. Het onderzoek bestaat uit een bureaustudie en het ecologisch veldwerk.

3.1.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie:

- Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer), en veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

3.1.2 Veldonderzoek

Op basis van 8 veldbezoeken is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van vleermuizen, huismus en gierzwaluw. De onderzoeken zijn uitgevoerd door [REDACTED]. Betreffende personen zijn ecologisch adviseur (zie kader – ecologisch deskundige). In tabel 1 zijn de onderzoekdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd.

Kader – ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Tabel 1. Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, uitgevoerde onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start – eindtijd	Veldmedewerker	Weersomstandigheden
18-04-18	Huismusonderzoek	09:00-11:00 Zon op 06:38 zon onder 20:42	██████████	22°C, droog, half bewolkt, windkracht 1 Bft
02-05-18	Huismusonderzoek	10:00-12:00 Zon op 06:09 zon onder 21:06	██████████	22°C, droog, half bewolkt, windkracht 3 Bft
30-05-18	Kraamonderzoek vleermuizen	03:15-05:30 Zon op 05:28 zon onder 21:48	██████████ ██ ████████ ████ ██████████	18°C, droog, bewolkt, windkracht 1 Bft
02-06-18	Kraamonderzoek vleermuizen gierzwaluw	21:45-23:45 en Zon op 05:26 zon onder 21:50	██████████ ██ ████████ ████ ██████████	18°C, droog, bewolkt, windkracht 1 Bft
21-06-18	Gierzwaluw	21:00-22:30 Zon op 05:20 zon onder 22:04	██████████	19°C, droog, half bewolkt, windkracht 3 Bft

03-07-18	Kraamonderzoek vleermuizen en gierzwaluw	22:00-00:00 Zon op 05:26 zon onder 22:03	 	20°C, droog, onbewolkt, windkracht 2 Bft
15-08-18	Baltsonderzoek vleermuizen	23:00-01:30 Zon op 06:23 zon onder 21:05		20°C, droog, licht bewolkt, windkracht 2 Bft
12-09-18	Baltsonderzoek vleermuizen	21:30-00:00 Zon op 07:09 zon onder 20.03		12°C, droog, licht bewolkt, windkracht 1 Bft

Vleermuizen

Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat in januari 2017 is geëvalueerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Het protocol is daarmee aangepast naar de meest recente wetenschappelijke inzichten.

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van de soortensamenstelling, de aantallen, de gebruiksfunctie van het gebied en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven etc.), vliegroutes en foerageergebieden. Het onderzoek heeft zich geconcentreerd op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en laatvlieger vanwege de geschiktheid van het type bebouwing voor deze soorten. Uiteraard is tijdens de veldbezoeken ook aandacht besteed aan eventuele andere beschermde vleermuissoorten binnen het plangebied. Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruikgemaakt van een batdetector Pettersson D240X in combinatie met een EchoMeter Touch en/of een Pettersson D100.

In totaal zijn vijf veldbezoeken uitgevoerd: drie in de kraamperiode en twee in de baltsperiode. Het kraamonderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van zomer- en/of kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens het uitvlieg- of invliegtijdstip van vleermuizen, respectievelijk rond zonsondergang en zonsopkomst. Het baltsonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van balts-, paar-, en/of winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens de baltsactiviteit van vleermuizen, na zonsondergang tot middernacht. Tijdens dit tijdstip is de meeste baltsactiviteit bij vleermuizen waar te nemen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden tijdens voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden.

Vogels

Voor het uitvoeren van broedvogelinventarisaties is op dit moment nog geen onderzoeksprotocol van kracht. Bij broedvogelinventarisaties wordt gewerkt volgens de methode van uitgebreide territoriumkartering (Van Dijk, 2011) en de Soortenstandaard Huismus en Gierzwaluw (RVO, 2014)/het Kennisdocument Huismus en Gierzwaluw (Bij12, 2017). Hierbij worden waarnemingen die op broedgevallen of een territorium duiden in verschillende inventarisatierondes genoteerd op kaart. Vervolgens wordt op basis van deze waarnemingen een kaart met territoria vastgesteld.

De veldbezoeken richten zich vooral op de soorten die jaarrond gebruikmaken van vaste rust- en verblijfplaatsen (zgn. 'jaarrond-soorten' en 'categorie 5-soorten'). Hierbij is uitgegaan van de per 26 augustus 2009 gewijzigde vogellijst. Ook eventuele andere belanghebbende soorten zijn genoteerd.

Huisumus

Het onderzoek naar huisumus is uitgevoerd in twee bezoeken in de periode april-mei. De bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens gunstige weersomstandigheden. Tijdens het bezoek is onder andere gelet op zingende mannetjes en nestindicatieve waarnemingen zoals nestbouw, transport voedsel en alarmroepen.

Gierzwaluw

Het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd in drie bezoeken, waarvan minimaal 1 bezoek plaatsvond tussen 20 juni en 7 juli. Deze bezoeken hebben in een aantal situaties plaatsgevonden in de avond voorafgaand aan het vleermuisonderzoek en tijdens gunstige weersomstandigheden. Tijdens het onderzoek zijn bezette nesten geteld (in- en uitvliegende dieren). Tijdens dit tijdstip zoeken gierzwaluwen hun nesten op om te gaan slapen. Gedurende dit onderzoek worden tevens laagvliegende vogels genoteerd, met onderscheid tussen luidruchtige vluchten op huishoogte en bezoek van (waarschijnlijke) nestplaats.

Overige beschermde soorten

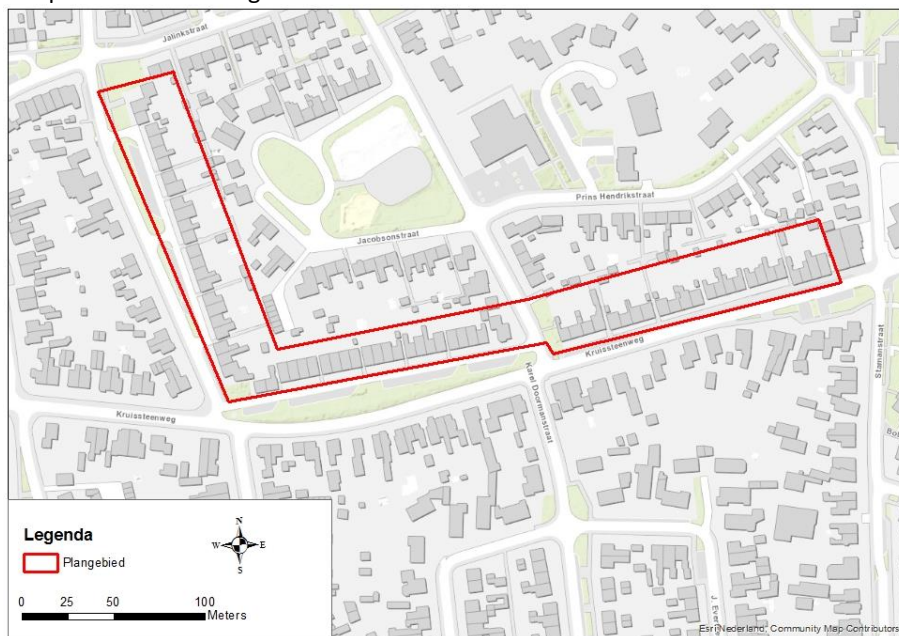
In en rond het plangebied komen mogelijk nog een aantal andere beschermde soorten dan eerder beschreven voor. Voor een groot deel zal het gaan om algemeen voorkomende en vrijgestelde beschermde soorten, maar ook de aanwezigheid van een aantal beschermde (nachtactieve) soorten kan niet op voorhand worden uitgesloten. Hierbij dient gedacht te worden aan bijvoorbeeld de steenmarter. Het veldwerk naar de groep van overige soorten is uitgevoerd tijdens en/of na afloop van de veldbezoeken naar vleermuizen en vogels.

3.2 Actualiteit inventarisatiegegevens

De inventarisatie van aanwezige soorten heeft plaatsgevonden in de periode april 2018 tot september 2018.

3.3 Locatie inventarisatie

Het gebied dat onderzocht is, is groter dan de huidige planlocatie. In figuur 4 wordt weergegeven wat daadwerkelijk onderzocht is. Dit plangebied wijkt af van het plangebied waar men sloopwerkzaamheden gaat uitvoeren.

Figuur 4. Onderzocht gebied

4 Ecologisch inventarisatie: resultaten

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens (bureauonderzoek) en door Eelerwoude uitgevoerde nader onderzoeken naar vogels en vleermuizen in 2018. Tijdens het nader onderzoeken is naar voren gekomen dat het plangebied deel uitmaakt van essentieel leefgebied van de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis.

4.1 Vleermuizen

Gewone dwergvleermuis- voorkomen en functie

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn in het gebied 2 soorten vastgesteld; gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Hieronder wordt per soort ingegaan op hoe zij het gebied gebruiken, daarnaast worden deze waarnemingen in de bijlagen op kaart weergegeven (zie bijlage 1).

Verblijfplaatsen

Tijdens het kraamonderzoek zijn binnen de begrenzing van het plangebied geen (vermoedelijke) zomer- en kraamverblijfplaatsen vastgesteld.

Tijdens het baltsonderzoek is binnen de begrenzing van het plangebied één balts- of paarverblijfplaats vastgesteld. Daarnaast is buiten het plangebied ook een balts- of paarverblijfplaats vastgesteld. Deze verblijfplaatsen worden mogelijk ook in de winter door deze soorten gebruikt. Het gaat in totaal om twee balts-/paarlocaties, 1 aan de Kruissteenweg 88 en 1 aan de 1e Esweg 68. Beide exemplaren zijn ook invliegend waargenomen achter de gevelpannen aan de kopse kant van de woningen. De verblijfplaats aan de 1^e Esweg vallen buiten het plangebied. In tabel 2 wordt hiervan een overzicht weergeven.

Tabel 2. Overzichtskart balts of paarverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis

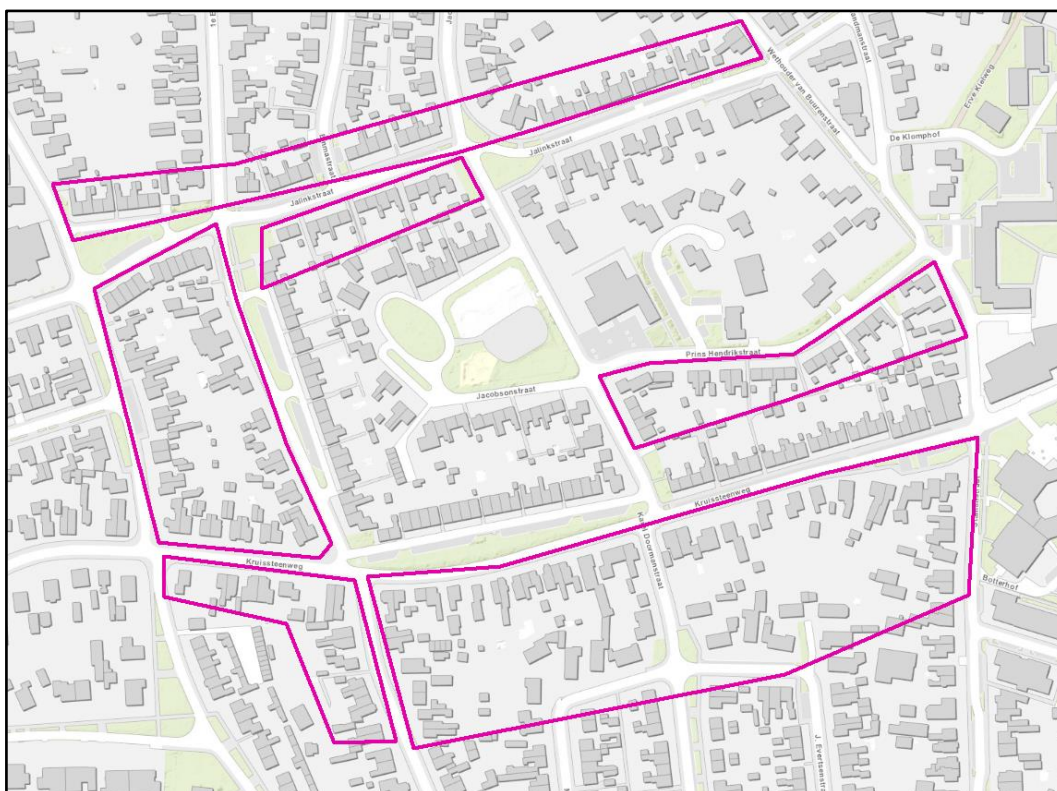
Adres	Aantal individuen	Waar aanwezig in gebouw
Kruissteenweg 88	1 exemplaar	Kopse kant onder gevelpan
1 ^e Esweg 68 (buiten plangebied)	1 exemplaar	Kopse kant onder gevelpan

Foerageergebied, migratie- en vliegroutes

Het plangebied wordt door de gewone dwergvleermuis gebruikt door kleine aantallen foeragerende en langsvliegende individuen, grote concentraties zijn niet aangetroffen. Tijdens het onderzoek werden gemiddeld 3 tot 5 gewone dwergvleermuizen waargenomen per veldbezoek. Met name op 2 juni werden de grootste aantallen vastgesteld. Er is geen sprake van belangrijke foerageergebieden of vliegroutes die essentieel onderdeel uitmaken van het leefgebied. De omvang van de populatie gewone dwergvleermuizen wordt geschat op 3 tot 8 exemplaren.

Omgevingscheck

Gewone dwergvleermuizen stellen geen hoge eisen aan hun leefomgeving. Om die reden zijn gewone dwergvleermuizen ook zo algemeen in Nederland. De soort moet wel voldoende verblijfplaatsmogelijkheden hebben. De te slopen bebouwing ligt midden in bebouwd gebied. De woningen aan de overzijde van de straat zijn geschikt als alternatief. Daarnaast zijn de buurwoningen die niet worden gesloopt van hetzelfde type constructie. Gewone dwergvleermuizen kunnen deze alternatieve verblijfplaatsen makkelijk bereiken, de afstanden tot de naastgelegen bebouwing betreft enkele meters. In figuur 5 worden de alternatieve geschikte verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis weergegeven.

Figuur 5. Globaal geschikt alternatief voor de gewone dwergvleermuis, paarse lijnen geven de geschikte woningen weer. Uiteraard zijn omliggende panden ook geschikt, maar deze omcirkelde woningen liggen het dichtst in de buurt en zijn redelijkerwijs van eenzelfde bouwconstructie.

Laatvlieger- voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn enkele foeragerende laatvliegers aangetroffen. Het aantal exemplaren in en rond het plangebied bedraagt ongeveer 1 tot 3 exemplaren (zie bijlage 1).

Foerageergebied en vliegroutes

Vliegroutes van de laatvlieger zijn niet aangetroffen, de aangetroffen exemplaren vliegen in de luwte langs de woningen richting het plangebied.

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van de laatvlieger zijn niet aangetroffen, ook in de paar-/baltsperiode zijn geen baltsende laatvliegers of laatvliegers aangetroffen die een binding hadden met de woningen in het plangebied.

4.2 Vogels

Voorkomen en functie

Tijdens het vogelonderzoek zijn in het gebied 2 soorten vastgesteld waarvan de verblijfplaatsen jaarrond zijn beschermd; huismus en gierzwaluw. Hieronder wordt per soort ingegaan op hoe zij het gebied gebruiken, daarnaast worden deze waarnemingen in bijlage 2 op kaart weergegeven.

Huisumus

De huismus komt algemeen voor in het plangebied. In het plangebied zijn in totaal 15 territoria huismussen vastgesteld, waarvan 8 territoria binnen het plangebied (zie tabel 3, territoria huismussen). Deze maken deel uit van een grotere populatie huismussen, die alleen rondom het plangebied uit ongeveer 15 territoria bestaat. Ze komen overal verspreid door de wijk voor. Het gaat hierbij om zingende mannetjes die vanaf de daken van de woningen zingen en broeden onder de pannen. Ze foerageren door de gehele wijk, waarbij het zwaartepunt rondom de verblijfplaatsen ligt. De huismussen maken het gehele jaar gebruik van het plangebied als leefgebied.

Tabel 3. Vastgestelde territoria huismus.

Adres	Aantal territoria	Waar aanwezig in gebouw
Jacobsonstraat 59 (buiten plangebied)	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Jacobsonstraat 27 (buiten plangebied)	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Jacobsonstraat 19 (buiten plangebied)	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Jalinkstraat 6 (buiten plangebied)	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
1 ^e Esweg 70 (buiten plangebied)	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
1 ^e Esweg 60	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Kruissteenweg 84	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Kruissteenweg 62	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Kruissteenweg 44d	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Kruissteenweg 44	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Kruissteenweg 38	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Kruissteenweg 26	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan

Kruissteenweg 22	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Kruissteenweg 79 (buiten het plangebied)	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan
Kruissteenweg 71 (buiten het plangebied)	1	Dakgoot, nestlocatie onder dakpan

Gierzwaluw

In het plangebied is zeer veel activiteit van gierzwaluwen aangetroffen. In totaal zijn ongeveer 40-80 gierzwaluwen veelvuldig foeragerend en gierend door de wijk vastgesteld. Van de gierzwaluw is een kolonie waargenomen waarbij verdeeld door het plangebied op meerdere plekken verblijfplaatsen zijn aangetroffen. Het gaat hierbij om 17 verblijfplaatsen waarvan 13 binnen het plangebied (zie tabel 4). In en uitvliegende dieren zijn vooral gezien aan de kopse kanten van de woningen onder nokpannen, gevelpannen en de hoek tussen de dakgoot en muur.

Het aandeel niet-broedende vogels in een populatie gierzwaluw is hoog. Deze vogels verblijven deels buiten het broedbiotoop of houden zich hoog in de lucht op. Niet alle dieren die zijn vastgesteld hebben een verblijfplaats/komen tot broeden.

Tabel 4. Verblijfplaatsen gierzwaluw.

Adres	Aantal verblijfplaatsen	Waar aanwezig in gebouw
Jalinkstraat 22 (buiten het plangebied)	1	Onder de nokpan
Jalinkstraat 5 (buiten het plangebied)	2	Onder de nokpan
Kruissteenweg 36	1	Kopse kant onder dakgoot
Kruissteenweg 38	2	Kopse kant onder dakgoot en achter gevelpan
Kruissteenweg 44	1	Kopse kant onder dakgoot
Kruissteenweg 28	1	Kopse kant onder dakgoot
Kruissteenweg 79 (buiten het plangebied)	1	Onder de nokpan
1 ^e Esweg 30	1	Onder de nokpan
1 ^e Esweg 32	1	Onder de nokpan
1 ^e Esweg 46	1	Onder de nokpan
1 ^e Esweg 48	1	Onder de nokpan
1 ^e Esweg 56	1	Onder de nokpan
1 ^e Esweg 66	2	Onder de nokpan en net boven de dakgoot
1 ^e Esweg 68	1	Achter gevelpannen

Omgevingscheck huismus

Huismussen stellen geen hoge eisen aan hun leefomgeving. Om die reden zijn huismussen ook zo algemeen in Nederland. De soort moet wel voldoende verblijfplaatsmogelijkheden hebben. De te slopen bebouwing ligt midden in bebouwd gebied. De woningen aan de overzijde van de straat zijn geschikt als alternatief (zie zelfde figuur als bij de gewone dwergvleermuis, figuur 5). Daarnaast zijn de buurwoningen die niet worden gesloopt van hetzelfde type constructie. Huismussen kunnen deze alternatieve verblijfplaatsen makkelijk bereiken, de afstanden tot de naastgelegen bebouwing betreft enkele meters.

Omgevingscheck gierzwaluw

Gierzwaluwen zijn qua nestplaats kritischer dan huismussen en hebben momenteel gebrek aan voldoende nestgelegenheden. De te slopen woningen staan in bebouwd gebied met aan weerszijden van de straten geschikte, soortgelijke woningen.

5 Werkzaamheden en planning

5.1 Werkzaamheden en werkwijze

De werkzaamheden die uitgevoerd gaan worden betreft de sloop van 10 woningen aan de 1^e Esweg en het slopen van 42 woningen aan de Kruissteenweg. Bij de sloop van deze werkzaamheden worden ook alle bijgebouwen (schuurtjes) en andere bouwkundige elementen gesloopt. Aanwezige groenstructuren blijven behouden, mogelijk wordt een deel van de tuin en het straatwerk verwijderd. De sloop wordt uitgevoerd in 3 fasen. Onderstaand overzicht geeft kort aan in welke fase welke woningen op adresniveau worden gesloopt:

Fase 1: 1^e Esweg 48 t/m 66

Fase 2: Kruissteenweg 14 t/m 44D

Fase 3: Kruissteenweg 46 t/m 88

De sloop van deze woningen wordt naar verwachting deels handmatig uitgevoerd. In maart- april 2020 wordt bekend welke aannemer dit gaat doen met de exacte aanpak. Daarbij wordt mogelijk een deel van het sloopmateriaal in het kader van duurzaamheid zoveel mogelijk hergebruikt.

5.2 Eindbeeld

Na uitvoering van de sloop worden er nieuwe, natuur inclusieve woningen gebouwd. Voor zover bekend worden de volgende typen woningen per fase gerealiseerd:

Fase 1: 4 eengezinswoningen en 6 levensloopgeschikte woningen;

Fase 2: 8 eengezinswoningen 10 levensloopgeschikte woningen en 1 aangepaste woning;

Fase 3: 10 duplexwoningen + 10 eengezinswoningen + 7 levensloopgeschikte woningen.

Totaal: 56 wooneenheden

In bijlage 3 worden tekeningen gepresenteerd met de nieuwe toekomstige woningen. Situaties kunnen nog wijzigen, het type woningen zijn wel vastgelegd waardoor er geen grote wijzigingen meer plaatsvinden in de hoofdconstructie van de woningen.

5.3 Planning werkzaamheden

De planning van de werkzaamheden ziet er als volgt uit:

Sloop/nieuwbouw fase 1: 1 ^e Esweg 48 t/m 66	jaar 2021
Sloop/nieuwbouw fase 2: Kruissteenweg 14 t/m 44D	jaar 2022
Sloop/nieuwbouw fase 3: Kruissteenweg 46 t/m 88	jaar 2023/2024

De werkzaamheden starten voor of na afloop van het broedseizoen van vogels (huismus en gierzwaluw). De eerste sloop zal in januari 2020 (buiten broedseizoen) worden uitgevoerd waarna de rest van de sloop zal plaatsvinden in het najaar of vroege voorjaar van 2021 tot en met het 4^e kwartaal 2024, in ieder geval buiten broedseizoen. Daarnaast wordt rekening gehouden met de

kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis. Een ter zake kundige zal het terrein vrijgeven. Het is niet geheel duidelijk in welk seizoen van het jaar de werkzaamheden zijn afgerond. De exacte data van de sloopwerkzaamheden van de woningen zijn in dit stadium nog niet concreet. De sloopwerkzaamheden vinden wel buiten de kwetsbare perioden van huismus, gierwaluw en gewone dwergvleermuis plaats. Omdat het niet geheel duidelijk is of de werkzaamheden voor het eerstvolgende broedseizoen worden afgerond, worden er tijdelijke kasten aangeboden voor de genoemde soorten, deze worden concreet beschreven in hoofdstuk 11 maatregelen.

6 Effecten

Het plangebied is voor de huismus, de gierwaluw en de gewone dwergvleermuis essentieel leefgebied. Met de sloop van de woningen wordt het essentiële leefgebied van de huismus, de gierwaluw en de gewone dwergvleermuis verstoord en worden verblijfplaatsen vernietigd.

6.1 Effect werkzaamheden: kwaliteit & kwantiteit

6.1.1 Vleermuizen

Gewone dwergvleermuis

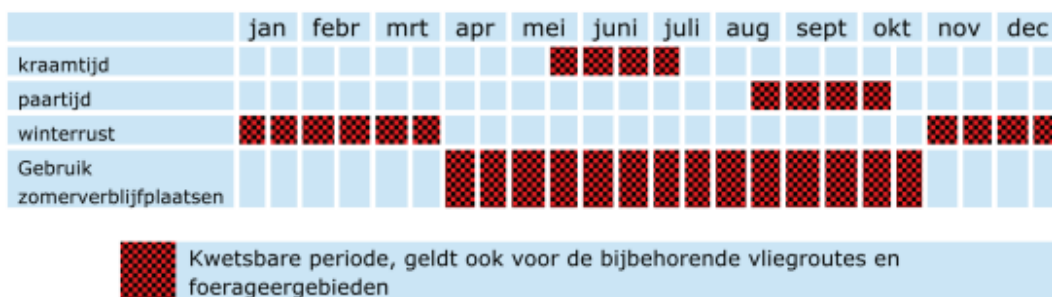
Binnen het plangebied is 1 paar- of baltsverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aangetroffen op het adres Kruissteenweg 88. Gewone dwergvleermuizen maken van verschillende plekken in gebouwen gebruik om te verblijven zoals in spouwmuren, achter gevelbetimmering, daklijsten en vensterluiken, onder dakpannen, en in spleten en nissen in muren. Gewone dwergvleermuizen hebben maar een kleine opening nodig. Vleermuizen kruipen weg in bestaande kieren en spleten. Vanaf het moment dat mensen zijn gaan bouwen hebben vleermuizen de gebouwen gezien als verblijfplaats. In muren en daken was altijd wel een ruimte te vinden waarin zij, vaak onopgemerkt, konden verblijven. Dit door de diverse openingen en spleten die leiden naar de spouwmuren of de ruimte onder de dakpannen, welke zodoende dienst kunnen doen als verblijfplaats. Door de veranderende bouwtechnieken, bouwbesluit en isolatievoorschriften wordt dit voor vleermuizen steeds moeilijker. In de omgeving van het plangebied zijn vergelijkbare woningen aanwezig, waar voor vleermuizen ook mogelijkheden zijn om in te verblijven. Bij verstoring van de verblijfplaats zijn alternatieve verblijfplaatsen aanwezig van voldoende kwaliteit.

Voor gebouw bewonende vleermuissoorten geldt dat zij gebruik maken van een netwerk met meerdere verblijfplaatsen. In de toekomstige situatie blijft dit netwerk gehandhaafd, dit doordat de gebouwen in de directe omgeving geschikt zijn voor vleermuizen om in te verblijven. Hierdoor is genoeg alternatief voorhanden om de huidige aantallen en functies van de gewone dwergvleermuis te kunnen handhaven. De geplande sloopwerkzaamheden zullen ertoe leiden dat de voortplantingsplaats of rustplaats van de gewone dwergvleermuis *tijdelijk* verloren zal gaan. Er worden in de tussentijd voldoende alternatieve verblijfplaatsen aangeboden. Na afloop van de sloopwerkzaamheden worden er nieuwe natuurinclusieve woningen gerealiseerd. Door middel van inbouwvoorzieningen worden de nieuwe woningen geschikt als verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis (zie hoofdstuk 11 Maatregelen voor verdere toelichting). De inbouwvoorzieningen in de nieuwe woningen voor de gewone dwergvleermuis worden overgecompenseerd zodat in de toekomst voldoende permanente verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Op basis van de waargenomen enkele verblijfplaats binnen het plangebied en enkele verblijven buiten het plangebied in de omgeving en het aanbieden van nieuwe verblijfplaatsen, wordt gesteld dat de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis duurzaam en voldoende gegarandeerd blijft. Door voldoende verblijfplaatsen (het aanbieden van meerdere verblijfplaatsen) wordt het leefgebied en de populatie van de gewone dwergvleermuis versterkt.

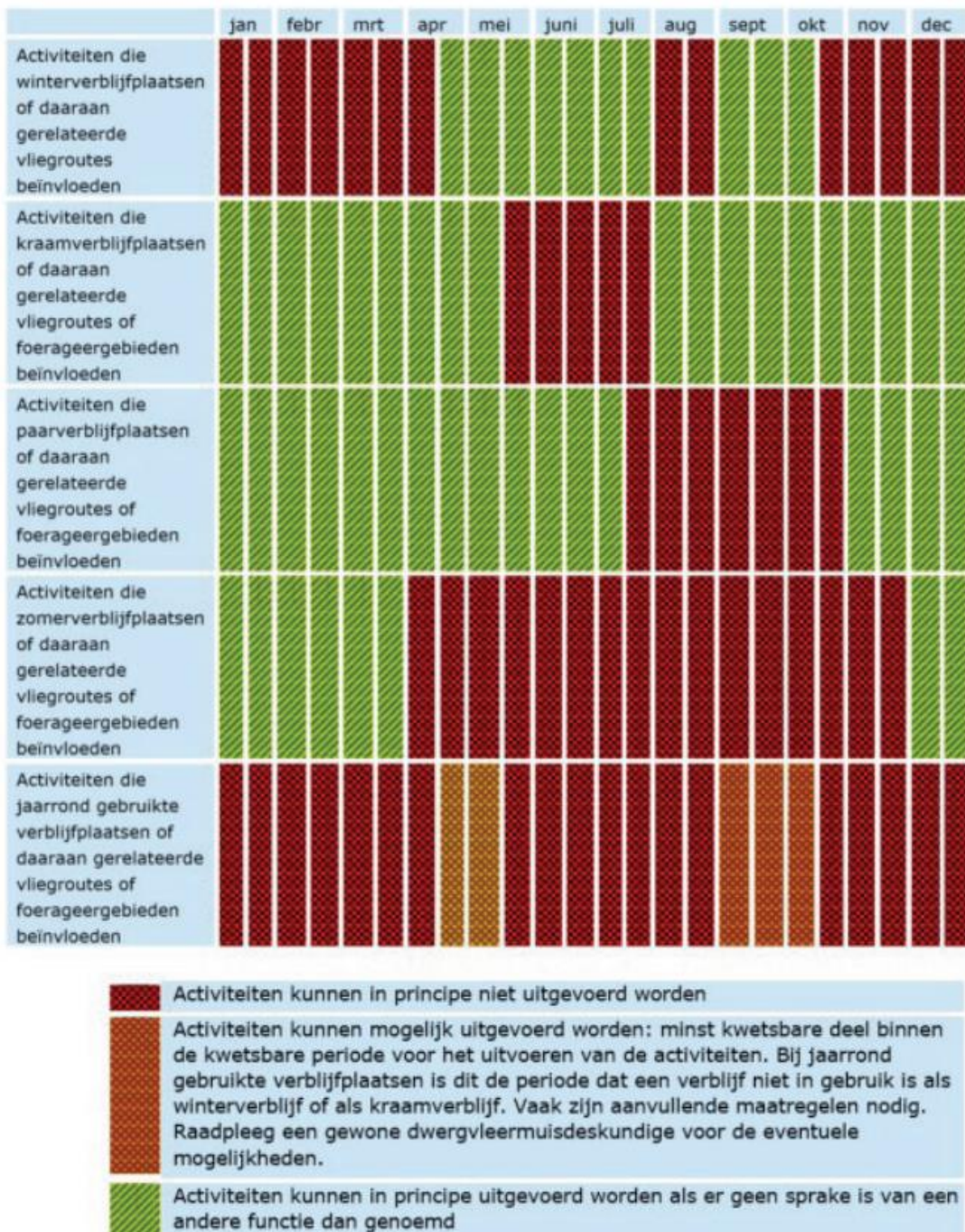
Het is wel van belang dat de sloop (geldt alleen voor fase 2, adres Kruissteenweg 88) buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis plaatsvindt.

De kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis zijn afhankelijk van de aanwezigheid van de functie in of bij het object of het gebied (zie figuur 6). De meest gunstige periode voor het uitvoeren van werkzaamheden is afhankelijk van de activiteit en de functie die in het geding is (zie figuur 7). De kwetsbare periode van de balts-, paarverblijf van de gewone dwergvleermuis is tussen 15 augustus en 15 oktober. Concreet betekent dit dat het slopen van deze woning buiten deze periode moet plaatsvinden. Het vernietigen van een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis (Kruissteenweg 88, fase 2) is ontheffingsplichtig en wordt om die reden dan ook aangevraagd.

Figuur 6. Op hoofdlijnen de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis. Bron: Bij12, 2017.

Bij fase 1 en fase 3 treedt geen negatief effect op op verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, omdat deze hier niet zijn aangetroffen.

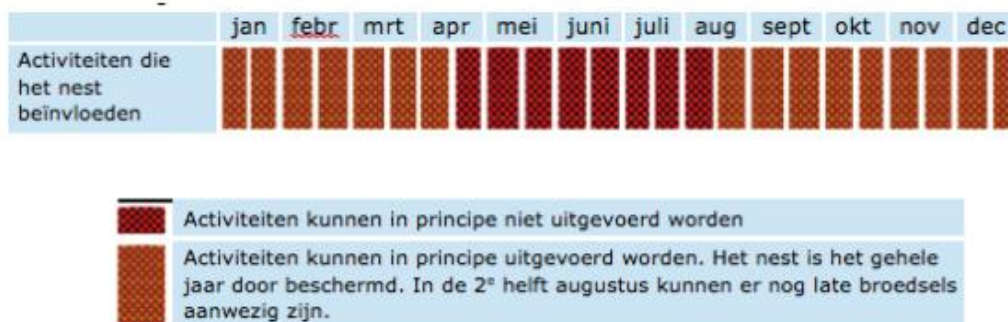

Figuur 7. Op hoofdlijnen weergegeven de periode waarin activiteiten al dan niet uitgevoerd kunnen worden.

6.1.2 Vogels

Gierzwaluw

Er zijn 13 gierzwaluwverblijfplaatsen aangetroffen onder de geveldakpannen, nokpannen en dakgoten. Wanneer de sloop tijdens het broedseizoen (half april t/m augustus) wordt uitgevoerd, worden broedende gierzwaluwen verstoord. Hierbij is het dus noodzakelijk om buiten de broedperiode, dus ongeveer vanaf augustus de sloop uit te voeren (zie figuur 8). Omdat de verblijfplaatsen van de gierzwaluw jaarrond beschermd zijn en met de sloop verloren gaan, dient er een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden.

Figuur 8. Op hoofdlijnen weergegeven de perioden waarin activiteiten al dan niet uitgevoerd kunnen worden.
Bron: Kennisdocument Gierzwaluw BIJ12, 2017

Op basis van de waargenomen nestplaatsen binnen het plangebied en buiten het plangebied in de omgeving en het aanbieden van nieuwe nestplaatsen, wordt gesteld dat de gunstige staat van instandhouding van gierzwaluw duurzaam en voldoende gegarandeerd blijft. Door het aanbieden van meerdere verblijfplaatsen worden nestlocaties en dus de populatie gierzwaluwen op diverse plekken versterkt. Het is wel van belang dat de sloop (geldt alleen voor fase 1 en fase 3) buiten het broedseizoen van de gierzwaluw plaatsvindt.

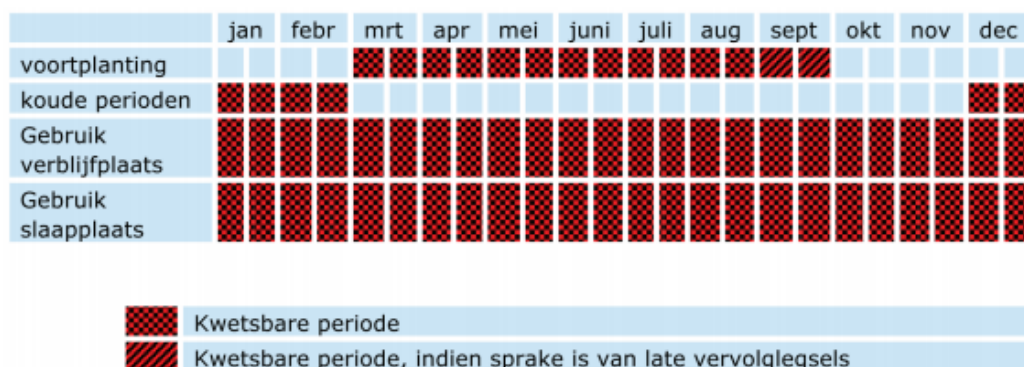
Bij fase 2 treedt geen negatief effect op nestplaatsen van gierzwaluwen, omdat deze hier niet zijn aangetroffen.

Huismus

Er zijn binnen het plangebied 9 territoria van de huismus vastgesteld. Deze huismussen zijn veelal zingend in de dakgoot waargenomen. De nestplaatsen van deze huismussen liggen veelal onder de eerste rij van de dakpannen. Met de voorgenomen ontwikkelingen gaan deze nestplaatsen verloren.

Om verstoring van de huismus te voorkomen dienen de sloopwerkzaamheden (van de locaties waar huismussen zich bevinden) buiten het broedseizoen (voortplantingsperiode) uitgevoerd te worden. De voortplantingsperiode wordt in figuur 9 weergegeven en loopt van maart tot en met augustus. Aaneengesloten vorstperioden van minimaal drie dagen (met overdag temperaturen lager dan 0 graden Celsius) in de periode december tot en met februari vormen ook kwetsbare perioden. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan de voortplantingsperiode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de

huismus. Dit om de mate van verstoring zo minimaal te houden.

*Figuur 9. Op hoofdlijnen weergegeven de perioden waarin activiteiten al dan niet uitgevoerd kunnen worden.
Bron: Kennisdocument Huismus BIJ12, 2017*

Op basis van de waargenomen nestplaatsen/territoria binnen het plangebied en buiten het plangebied in de omgeving en het aanbieden van nieuwe nestplaatsen, wordt gesteld dat de gunstige staat van instandhouding van huismus duurzaam en voldoende gegarandeerd blijft. Door overcompensatie van verblijfplaatsen (het aanbieden van meerdere verblijfplaatsen) worden nestlocaties en dus de populatie huismussen op diverse plekken versterkt. In de nieuwe te realiseren woningen worden natuurinclusieve maatregelen genomen en worden er tijdelijke maatregelen genomen, hierover meer in hoofdstuk 11 Maatregelen.

6.2 Monitoring

Tijdens de uitvoering van de sloop zal de ecologisch deskundige (zie kader) van Eelerwoude voorafgaand controleren op de aanwezigheid van broedende vogels (huismus en gierzwaluw). Voor de gewone dwergvleermuis wordt door een ecologisch ter zake kundige bepaald wanneer de sloop uitgevoerd wordt. Er zullen diverse veldbezoeken plaatsvinden in het gehele uitvoeringstraject. Alleen de ecologisch ter zake kundige bepaald wanneer de sloopwerkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. Resultaten hiervan zullen worden opgenomen in het logboek dat door Eelerwoude opgesteld wordt.

Kader – ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- *op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of*
- *op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of*
- *als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of*
- *zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of*
- *zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.*

7 Verbodsbepalingen

7.1 Vogelrichtlijn

Huismus

Het opzettelijk wegnemen, vernielen of beschadigen van nesten van vogels, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid (artikel 3.1, lid 2)

De geplande sloopwerkzaamheden zullen ertoe leiden dat nesten en rustplaatsen verloren gaan.

Gierzwaluw

Het opzettelijk wegnemen, vernielen of beschadigen van nesten van vogels, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid (artikel 3.1, lid 2)

De geplande sloopwerkzaamheden zullen ertoe leiden dat nesten en rustplaatsen verloren gaan.

7.2 Habitatrichtlijn

Gewone dwergvleermuis

Het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid (artikel 3.5 lid 4)

Hoewel het binnen dit project niet de bedoeling is de aanwezige verblijfplaatsen definitief aan te tasten of op te heffen waardoor de ecologische functionaliteit in het geding komt, wordt zekerheidshalve hiervoor wel een ontheffing aangevraagd. Het betreft hier echter een tijdelijke verstoring en geen permanente aantasting.

.

8 Doel en belang

Ontheffing wordt aangevraagd op basis van het belang (lid 5b 3): de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Het zwaartepunt ligt bij het belang 'openbare veiligheid'. De sloop van de woningen worden mede uitgevoerd om de brandveiligheid en dus de veiligheid van inwoners in de toekomst te kunnen waarborgen. De oude woningen zijn in slechte staat en dienen in het kader van de veiligheid vervangen te worden. Daarnaast zorgen de nieuwe woningen ervoor dat de woningen energiezuiniger worden wat voor het milieu wezenlijke gunstige effecten heeft en zorgt voor behoud en een langere levensduur van de woningen (duurzaam).

Vogelrichtlijn

- In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

Habitatrichtlijn

- In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Overheid

Het verbeteren van het binnenmilieu van woningen, scholen en kindercentra is één van de speerpunten uit de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid van de overheid (bron: www.rivm.nl). Door het groot onderhoud en de verduurzaming zullen de woningen technisch in betere staat verkeren en beter geïsoleerd zijn. Door isolatie van woningen en het verbeteren van de ventilatie kunnen enerzijds de energielasten sterk verlaagd worden en anderzijds het comfort en het binnenmilieu verbeterd worden. Door nieuwe woningen te isoleren kunnen we stellen dat vocht en tochtproblemen tot het verleden horen, hiermee draagt Reggewoon bij aan een verbetering van de volksgezondheid.

Volksgezondheid algemeen

Mensen kunnen gezondheidsklachten ondervinden door vocht in de woning. Het is niet duidelijk welke specifieke factoren in een vochtige woning hiervoor verantwoordelijk zijn. Waarschijnlijk spelen huisstofmijten en schimmels een belangrijke rol. Ook kan vocht ervoor zorgen dat chemische stoffen zoals formaldehyde uit bouwmaterialen vrijkomen. Daarnaast kan ook een te droge woning tot gezondheidsklachten leiden. In onderzoek is een consistente associatie gevonden tussen vocht in de woning en het voorkomen van luchtwegsymptomen zoals hoesten en piepen. Het is waarschijnlijk dat schimmels een rol spelen in de relatie tussen vochtige woningen en gezondheidseffecten, maar een kwantitatieve onderbouwing hiervan (nog) ontbreekt (bron: www.rivm.nl). In het kader van de volksgezondheid is het dan ook belangrijk dat betreffende werkzaamheden worden uitgevoerd. Door de woningen vocht- en tochtvrij te maken, is er meer comfort voor de bewoner.

9 Alternatieven

9.1 Alternatieve locatie

De nieuwbouw maken de woningen in de toekomst energiezuiniger en de levensduur hiervan wordt verlengd. Door voor verduurzaming te kiezen is het niet nodig om een geheel nieuwe bouwlocatie te zoeken voor de nieuwe woningen. Door nieuwbouw op dezelfde locatie te realiseren, wordt gekozen voor een duurzame oplossing. Daarnaast worden oude materialen afkomstig van de sloop zoveel mogelijk hergebruikt. In deze situatie zijn geen alternatieven beschikbaar. Een locatieafweging is niet gemaakt aangezien de te realiseren nieuwe woningen nu eenmaal op deze locatie komen te liggen. Ook is de sloop van de woningen en de nieuwbouw op een andere locatie niet mogelijk, omdat het geen oplossing biedt voor de betreffende te slopen woningen.

9.2 Alternatieve inrichting

Een alternatieve inrichting is in overleg met de opdrachtgever zeker mogelijk. De alternatieve inrichting richt zich voornamelijk op het natuurinclusief bouwen (zie hoofdstuk 11 Maatregelen, voor de uitwerking hiervan). Het toepassen van permanente voorzieningen voor beschermde soorten mag het beoogde doel uiteraard niet belemmeren; het verduurzamen van de woningen. Bij de werkzaamheden wordt er rekening gehouden met de aanwezige soorten. De nieuwe woningen bieden in de toekomst nieuwe, geschikte verblijfplaatsen. Elke nieuw te realiseren woning wordt natuurinclusief, daarmee worden op grote schaal voldoende verblijfplaatsen voor beschermde soorten gerealiseerd. Met de keuze voor de betreffende voorzieningen wordt zekerheid verkregen dat de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis ook van de nieuwe woningen gebruik gaan maken. In deze situatie is de gekozen inrichting (natuurinclusieve nieuwbouw) het beste voor de aanwezige soorten. Daarnaast gaat het om een tijdelijke verstoring.

9.3 Alternatieve werkwijze

Alternatieve werkwijze zoals het ontzien van het dak (sloop) en daarmee de huidige verblijfplaatsen van de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis, zouden niet resulteren in het beoogde doel; het slopen van de huidige bebouwing en het realiseren van nieuwe woningen. Behouden van de nestlocatie en verblijfplaats in zijn huidige vorm is daarbij niet mogelijk. Door het nemen van maatregelen zoals het (grotendeels) werken buiten het broedseizoen en het aanbieden van tijdelijke verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis en van permanente verblijfplaatsen voor de huismus en de gierzwaluw, wordt afdoende rekening gehouden met beide soorten. In deze situatie is de gekozen werkwijze het beste voor de aanwezige soorten. Daarnaast gaat het om een tijdelijke verstoring. In deze situatie is er geen gunstigere oplossing voorhanden.

9.4 Alternatieve planning

Hoewel de planning nog niet volledig is vastgesteld wordt het overgrote deel uitgevoerd buiten de meest kwetsbare periode van de huismus, de gierwaluw en de gewone dwergvleermuis, waardoor verstoring tot een minimum wordt beperkt. Een alternatieve planning, bijvoorbeeld door een deel van de werkzaamheden uit te voeren binnen de kwetsbare broedperiode van de gierwaluw heeft tot gevolg dat verstoring toeneemt. Een aangepaste planning vormt daarmee de meest bevredigende oplossing. Als de planning van de werkzaamheden concreet worden (na uitvraag van de aannemer), zal een ecologisch ter zake kundige vaststellen of deze planning conform het bovenstaande voldoende is.

10 Staat van instandhouding

10.1 Staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en wordt in het gehele land aangetroffen. De huidige trend in aantallen en verspreiding is stabiel en de soort heeft een gunstige staat van instandhouding (*Vogel et al., 2013*). De gewone dwergvleermuis wordt gedurende het jaar voornamelijk aangetroffen in gebouwen. De soort maakt gebruik van allerlei spleetvormige ruimten zoals spouwmuren, achter gevelbetimmering en dakbeschot. Deze verblijfplaatsen kunnen een functie hebben als kraam-, zomer-, paar- of winterverblijf of een combinatie hiertussen. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren en ze jagen in gesloten tot halfopen landschap. De (belangrijke) vliegroutes en foerageergebieden vormen samen met de verblijfplaatsen de functionele leefomgeving van vleermuizen.

Huismus

De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als matig ongunstig (RVO, 2014). De soort wordt in het gehele land aangetroffen, maar laat een dalende trend zien. Hierdoor staat de huismus op de Rode Lijst als 'gevoelig'. De huismus broedt voornamelijk in daken van gebouwen. Deze verblijfplaatsen worden jaarrond gebruikt en zijn jaarrond beschermd.

Gierzwaluw

Het is moeilijk, zo niet onmogelijk, om een trend te destilleren uit de informatie die verzameld is over de gierzwaluw. Het is een vogelsoort die zeer moeilijk te inventariseren is. Zo is er geen duidelijkheid over omvang en ontwikkeling van de Nederlandse broedpopulatie en de sturende krachten hierachter. Inmiddels doet SOVON een poging om de landelijke trend van de 'ongrijpbare' gierzwaluw vast te stellen met het relatief nieuwe programma MUS. Ook voor deze soort geldt dat de wet niet beoogt een statische populatiegrootte in stand te houden, maar de populatie duurzaam in stand te houden. Dit betekent dat er tijdens en na de activiteiten voldoende voortplantende dieren in samenhang met voor elk type voldoende, geschikte en onderling bereikbare verblijfplaatsen moeten blijven voortbestaan. Deze functies blijven te allen tijde behouden.

10.2 Afbreuk staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis maakt gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen. Met de voorgenomen ontwikkeling wordt de gewone dwergvleermuis mogelijk verstoord bij de sloop van de woningen. Het foerageergebied wordt niet verstoord, huidige lijnvormige beplanting blijven gehandhaafd. In en rond het plangebied is een groot aanbod aan alternatieve verblijfplaatsen aanwezig. Door ook vooraf aan de sloopwerkzaamheden nestkasten te plaatsen, blijven er tijdens de werkzaamheden dan ook voldoende alternatieve (tijdelijke) verblijfplaatsen en leefgebied in het plangebied en de directe omgeving aanwezig. Daarnaast zal de sloop van de woningen buiten

de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis plaatsvinden. Hierdoor blijft de verstoring minimaal. Er wordt dan ook niet verwacht dat de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie gewone dwergvleermuis in het geding komt.

Gierzwaluw en huismus

De groepen gierzwaluwen en huismussen maken onderdeel uit van een uitgebreid regionaal netwerk van broedparen. Ook in de aangrenzende woonblokken en woonwijken zijn nesten en foerageergebied van de gierzwaluw en huismussen aanwezig en aangetroffen. Door ook vooraf aan de werkzaamheden nestkasten te plaatsen, blijven er tijdens de werkzaamheden dan ook voldoende alternatieve (tijdelijke) verblijfplaatsen en leefgebied in het plangebied en de directe omgeving voorhanden. Na afloop van de werkzaamheden zijn op de huidige locatie weer verblijfplaatsen beschikbaar voor zowel de huismus als de gierzwaluw, ruim vóór het eerstvolgende broedseizoen. Effecten op de populatie zijn dan ook niet te verwachten en daarmee komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar.

10.3 Zorgvuldig handelen

Tijdens de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de algemene zorgplicht. Er worden bijvoorbeeld geen werkzaamheden uitgevoerd tijdens het broedseizoen. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden door de begeleidende ecooloog de locaties nagelopen op aanwezige huismussen en gierzwaluwen. Zodra deze niet meer aanwezig zijn, kunnen de sloopwerkzaamheden uitgevoerd worden. De sloop wordt zoveel mogelijk uitgevoerd met de hand. Daarnaast worden handelingen achterwege gelaten of extra maatregelen genomen om te voorkomen dat door de te nemen werkzaamheden nadelige effecten op flora en fauna worden veroorzaakt. Globaal wordt ervoor gezorgd dat werkzaamheden niet na zonsondergang worden uitgevoerd, zodat verstoring op de nachttactieve soorten als vleermuizen zoveel mogelijk wordt voorkomen. Ook worden zo weinig mogelijk verstoringsbronnen ingezet als aggregaten of verlichting. Maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol opgenomen. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Tijdens de werkzaamheden staat een ter zake kundige paraat voor vragen en onvoorziene situaties. Daarnaast houdt de ter zake kundige een logboek bij die ook op de locatie tijdens de werkzaamheden aanwezig is.

11 Maatregelen

11.1 Maatregel

11.1.1 Ecologisch werkprotocol

Alle te nemen maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol samengevat, evenals de aanvullende voorwaarden uit de ontheffing. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Ook eventuele aanvullende voorwaarden uit de ontheffing worden hierin meegenomen. De uitvoerder en de aannemers zien erop toe dat het protocol gevolgd wordt.

11.1.2 Begeleiding

Tijdens de werkzaamheden staat een ecologisch adviseur van Eelerwoude paraat. Mocht de uitvoerder bijzonderheden ten aanzien van vleermuizen, gierzwaluw en huismus bemerken, dan neemt hij direct contact op met de ecologisch adviseur. Betreffende adviseur is werkzaam als adviseur Ecologie bij Eelerwoude en heeft ruime ervaring met de betreffende soorten, het uitvoeren van quickscans en nader onderzoek en toetsingen aan de Wet natuurbescherming, alsmede de begeleiding hiervan.

De ecologen bij Eelerwoude hebben veel ervaring met onderzoek en toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming, zowel de soorten- als de gebiedenbescherming. Jaarlijks voert Eelerwoude vele tientallen van dergelijke onderzoeken uit in alle delen van Nederland en in verschillende typen biotopen. Bij de veldinventarisaties van beschermde fauna maken wij gebruik van onder meer batdetectors, life-traps, boomcamera's en schepnetten. We volgen daarbij de landelijke gangbare methodieken en protocollen. Eelerwoude is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus. Daarnaast houden betreffende ecologen zich ook buiten het werk bezig met het inventariseren van diverse plant- en diersoorten.

11.1.3 Kwetsbare periode

Bij de planning van de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de kwetsbare periode van de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis. Er wordt gestart buiten de meest kwetsbare periode van de beschermde soorten; de balts-, paar- en winterperiode en het broedseizoen. De balts- en paarperiode van de gewone dwergvleermuis loopt van 15 augustus tot en met 15 oktober, de winterperiode van november tot 1 april. Het broedseizoen van huismus loopt globaal van april tot en met augustus, die van de gierzwaluw globaal van mei tot en met juni. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode waarin gestart wordt, wordt bepaald door de begeleidende ecoloog. Het uitgangspunt is dat het dak en dus de dakpannen na de broedperiode van de huismus en de gierzwaluw worden verwijderd.

11.1.4 Controle afwezigheid beschermde soorten

Voordat de sloopwerkzaamheden opstarten worden de huizen, waar het dak verwijderd wordt, gecontroleerd op de aanwezigheid van de gierzwaluw en de huismus door de ecologisch begeleider. Zijn er nog vogels aanwezig, dan moet gewacht worden totdat de vogels zijn uitgevlogen.

11.1.5 Ongeschikt maken van verblijfplaatsen

Hoe de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis ongeschikt worden gemaakt, is afhankelijk van de weersomstandigheden. Het ongeschikt maken van de verblijfplaats wordt gedaan door tocht en weersinvloeden toe te laten onder het dak en in de spouwmuur. Door voorzichtig stukken uit de muur te slopen en het dak open te maken door de eerste rij dakpannen te verwijderen, heeft de gewone dwergvleermuis de kans om de woning te verlaten. Na het ongeschikt maken van de woning dient men minimaal 5 dagen te wachten. Een ecologisch ter zake kundige zal ter plekke controleren op de mogelijke aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis. De ecologisch ter zake kundige bepaalt wanneer de sloopwerkzaamheden hervat kunnen worden. Resultaten hiervan worden opgenomen in het logboek.

11.1.6 Mitigerende maatregelen

Gewone dwergvleermuis

Voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden worden als alternatief kasten aangeboden. Deze worden in de directe omgeving van het plangebied opgehangen, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Om zo dicht mogelijk bij de huidige verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis de kasten op te hangen, wordt voorgesteld om de 4 kasten op te hangen op het adres 1^e Esweg 30. Dit adres ligt vlak bij de oorspronkelijke verblijfplaats (Kruissteenweg 88). De kasten worden aangeboden met een compensatiefactor 4. Dit betekent dat elke verblijfplaats wordt gecompenseerd door het ophangen van 4 vleermuiskasten. In deze situatie betekent dit: $1 \times 4 = 4$ kasten. Voor vleermuiskasten wordt een gewenningsperiode aangehouden van drie (zomerverblijfplaats) of zes (balts- en paarverblijfplaats) maanden voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden. Betreffende kasten worden opgehangen in de nabijheid van de oorspronkelijke verblijfplaats, maar buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden. Kastten worden opgehangen onder begeleiding van een ecologisch ter zake kundige.

Huisumus

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden huismuskasten opgehangen. De kasten worden in de directe omgeving van het plangebied opgehangen, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Huismuskasten worden aangeboden met een compensatiefactor 2. Dit betekent dat elk broedpaar wordt gecompenseerd door twee huismuskasten op te hangen, in deze situatie geldt dat er 18 kasten (9x2) opgehangen moeten worden. Voor alle huismuskasten wordt een gewenningsperiode aangehouden van drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden. De ervaring leert dat de gierzwaluwkasten type NK GZ 08 van VivaraPro het beste werken (zie figuur 10). Betreffende kasten worden aangeboden in de directe omgeving, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Kastten worden opgehangen onder begeleiding van een ter zake kundige. De exacte locatie van de kasten wordt nog nader bepaald in samenspraak met de opdrachtgever.

Er wordt gepleit voor een zo gunstig mogelijke plek niet te ver van de oorspronkelijke nestplaats van de huismus.

Figuur 10. Type NK GZ 08 betonplex kast. Bron: VivaraPro

Gierzwaluw

Als tijdelijke voorziening worden gierzwaluwkasten opgehangen, in dit geval wordt ook gekozen voor type NK GZ 08 betonplex nestkasten van VivaraPro. De gierzwaluwkasten worden zo dicht mogelijk bij hun huidige nestplaats opgehangen, maar buiten de invloedsferen van de werkzaamheden. Het kennisdocument Gierzwaluw geeft aan: “de alternatieve verblijfplaatsen moeten voor minimaal eenzelfde aantal gierzwaluwen dezelfde functie kunnen vervullen als de oorspronkelijke plaats die verdwijnt”. “Omdat de gierzwaluw een semi-koloniebroeder is, kunnen de vervangende verblijfplaatsen het beste geclusterd worden aangeboden”. In dit geval wordt per verloren nestplaats 1 kast opgehangen. Voor deze situatie betekent dat minimaal 13 gierzwaluwkasten opgehangen moeten worden. Voorgesteld wordt op deze kasten geclusterd per 4 aan de gevel elders te monteren. Alle tijdelijke/ permanente voorzieningen voor gierzwaluw worden naar verwachting in december 2019 geplaatst, zo dicht mogelijk bij de oude nestlocatie, maar buiten de invloedsferen van de werkzaamheden. Gewenning (conform het Kennisdocument) heeft de voorkeur en is derhalve haalbaar. De eerste sloopwerkzaamheden zullen naar verwachting in 2021 plaatsvinden (fase 1). De rest van de sloopwerkzaamheden vinden pas plaats in het jaar 2022 en 2023, dus ons inziens voldoende tijd qua gewenningsperiode.

11.1.7 Natuurinclusieve maatregelen nieuwbouw

Gewone dwergvleermuis

Inbouwvoorzieningen

Voor de gewone dwergvleermuis zijn er tegenwoordig veel soorten inbouwvoorzieningen. Een voorbeeld van een inbouwvoorziening is een betonnen kast die in de muur van de nieuwe woning geplaatst kan worden. De kast (VMPM- serie van faunaprojecten) is speciaal ontworpen voor gebouwbewonende vleermuissoorten. Inbouwvleermuiskasten (zie figuur 11 Praktijkvoorbeeld) hebben als verblijfplaats de meeste potentie voor de gewone dwergvleermuizen en ook voor de schaarsere soort de ruige dwergvleermuis. Daarnaast kunnen de kasten ook gebruikt worden door laatvliegers, gewone grootoorvleermuis en watervleermuizen. Deze inbouwstenen zijn ideaal voor vleermuizen. Welke soort gebruikmaakt van de inbouwsteen is afhankelijk van het gebied waar de inbouwsteen wordt toegepast en welke soorten daar al voorkomen. Bij toepassing van één steen per locatie kan de inbouwsteen gebruikt worden als schuilplaats voor één of enkele exemplaren of als paarplek. De inbouwsteen is ook geschikt als kraamverblijf, hiervoor moeten wel meerdere stenen aan elkaar geschakeld worden zodat er een grotere ruimte ontstaat (Faunaprojecten, 2019). Er dienen minimaal 4 inbouwvoorzieningen gerealiseerd te worden in de nieuwbouwwoning aan de Kruissteenweg 88.

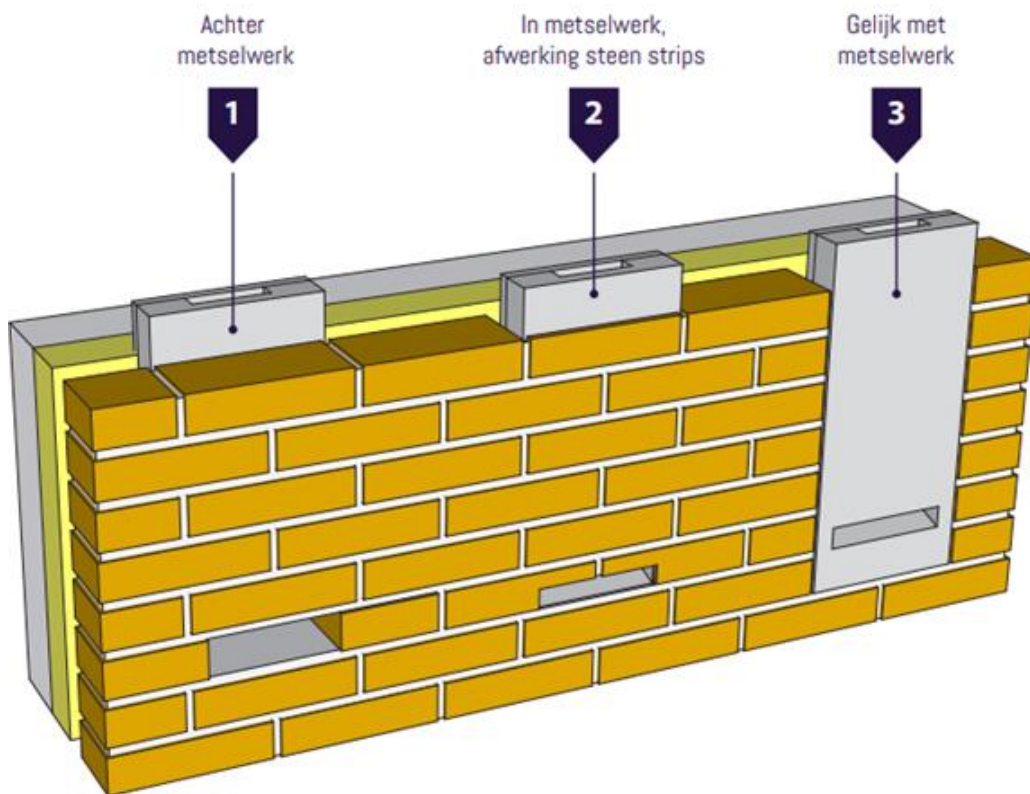

Figuur 11. Praktijkvoorbeeld inbouwkast. Bron: Faunaprojecten, 2019

Plaatsing vleermuiskast

De inbouwvleermuiskast kan op vele manieren in bestaande en nieuwe gebouwen worden aangebracht. Drie standaard plaatsingswijzen zijn: [1] plaatsing achter metselwerk, [2] plaatsing in metselwerk, afwerking met steenstrips en [3] plaatsing gelijk met metselwerk (zie figuur 12). De isolatie in de spouw kan gewoon doorlopen achter de steen, dus er ontstaat geen koudebrug. Moet er toch isolatie weggesneden worden dan is het belangrijk om de isolatie ruim om de omtrek van de kast weg te snijden. De ruimte achter de kast moet in dat geval opgevuld worden met een harde isolatie. De inbouwstenen kunnen geschakeld toegepast worden. Hiervoor kan men links of rechts het houten deel wegnemen. De vleermuizen kunnen op deze manier van de ene naar de andere steen kruipen. Hierdoor ontstaat er dus eigenlijk een grote vleermuiskast in de spouw. De inbouwsteen kan op iedere windrichting worden toegepast met een voorkeur voor de zuidelijke kant. Plaats de inbouwsteen zo hoog mogelijk in de gevel, maar minimaal op 2,5 meter. De aanvliegroute naar de kast vrijhouden, dus geen bomen of struiken voor de muur laten groeien en geen zonwering of iets dergelijks boven de inbouwsteen. Waar vleermuizen zitten, kan men uitwerpselen vinden. De inbouwstenen liever niet boven een deur, raam of balkon plaatsen. De

plek van de inbouwsteen mag niet fel verlicht worden, dus geen verlichting boven de inbouwsteen plaatsen. De inbouwstenen zijn in de spouw (dus niet zichtbaar) uit te breiden met extra lagen stenen, artikelnummer VMPPM1u, VMPPM2u en VMPPM3u. Deze zijn ook te vinden in de catalogus Faunaprojecten (<https://www.faunaprojecten.nl/catalogus-2019.pdf>)

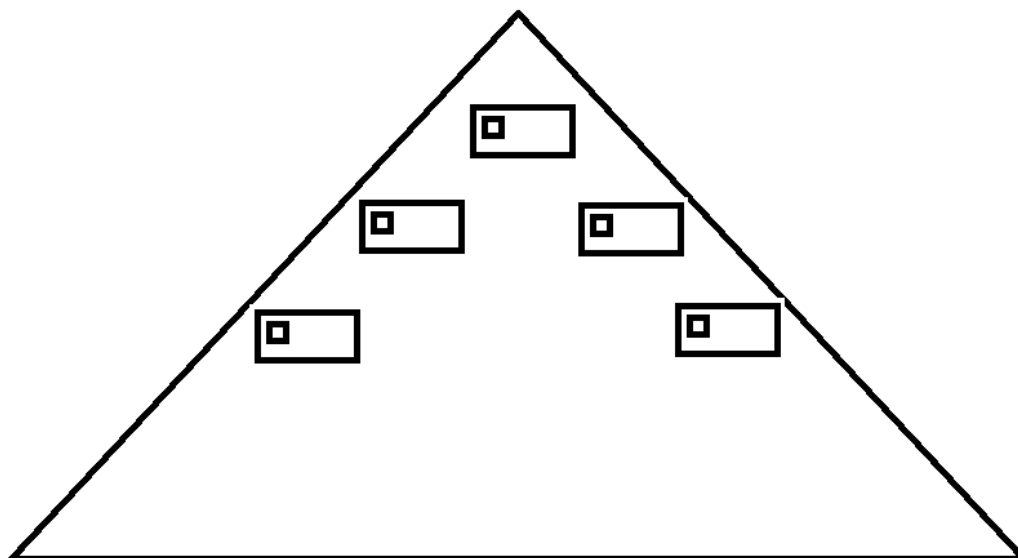
Figuur 12. Plaatsingsmogelijkheden inbouwen vleermuiskast. Bron: Faunaprojecten, 2019.

Huismus en gierzwaluw

Een natuurinclusieve noodzakelijke maatregel is het toepassen van inbouwvoorzieningen. Deze inbouwvoorziening van Waveka is voor zowel de huismus als de gierzwaluw. Deze kasten kunnen gemakkelijk verwerkt worden in het metselwerk van de nieuwbouw (zie figuur 13). Om de gunstige staat van instandhouding voor beide soorten te kunnen garanderen, wordt overgecompenseerd. Dit betekent dat er in totaal 30 inbouwvoorzieningen gerealiseerd moeten worden in de nieuwbouw. Van in totaal 6 woningen dienen er 5 inbouwkasten geclusterd te worden geplaatst aan de kopse kant van de woning in de richting noord of oost (zie figuur 14).

Figuur 13. Inbouwkast huismus/gierzwaluw, door gierzwaluw in gebruik. Bron: Waveka

Figuur 14. Voorbeeldschets plaatsing inbouwvoorzieningen gevel huismus en gierzwaluw.

11.2 Locatie maatregel

De uitvoering van de bovengenoemde maatregelen zijn locatie gebonden. In overleg met de opdrachtgever worden de tijdelijke maatregelen zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke nestplaats geplaatst, maar uiteraard wel buiten de invloedsferen van de voorgenomen werkzaamheden. De locatie van de tijdelijke maatregelen worden later in deze projectfase verwerkt in het ecologisch werkprotocol. Ook het bevoegd gezag wordt hiervan tijdig op de hoogte gesteld.

11.3 Doel maatregel

Met de voorgenomen maatregelen worden te allen tijde verblijfplaatsen aan de huismus, de gewone dwergvleermuis en de gierzwaluw aangeboden en worden negatieve effecten zo veel mogelijk voorkomen. Hiermee wordt de gunstige staat van instandhouding van de soorten (lokaal) gegarandeerd. Daarnaast worden de maatregelen uitgevoerd in het kader van zorgvuldig handelen (zorgplicht).

11.4 Effectiviteit maatregel

Bovengenoemde maatregelen (zowel mitigerende als permanente verblijfplaatsen) zijn aannemelijk effectief, omdat de lokale omstandigheden ten opzichte van de soorten weinig veranderen. De praktijk leert dat tijdelijke maatregelen (mits deze vroegtijdig zijn geplaatst) snel in gebruik worden genomen door de soorten. De effectiviteit van de permanente voorzieningen (inbouwvoorzieningen) zijn wetenschappelijk bewezen en goedgekeurd als zijnde geschikte, permanente voorzieningen.

11.5 Afhankelijkheid derden

Reggewoon is voor de uitvoering van de maatregelen niet afhankelijk van derden.

11.6 Monitoring

De functionaliteit van de genomen maatregelen worden bepaald op basis van kennis en kunde van de ecooloog. Als de tijdelijke en permanente voorzieningen zijn geplaatst, wordt gemonitord of deze genomen maatregelen voldoende functioneel zijn. Resultaten hiervan worden opgenomen in het logboek.

Literatuur

BIJ 12, versie 1.0, juli 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*

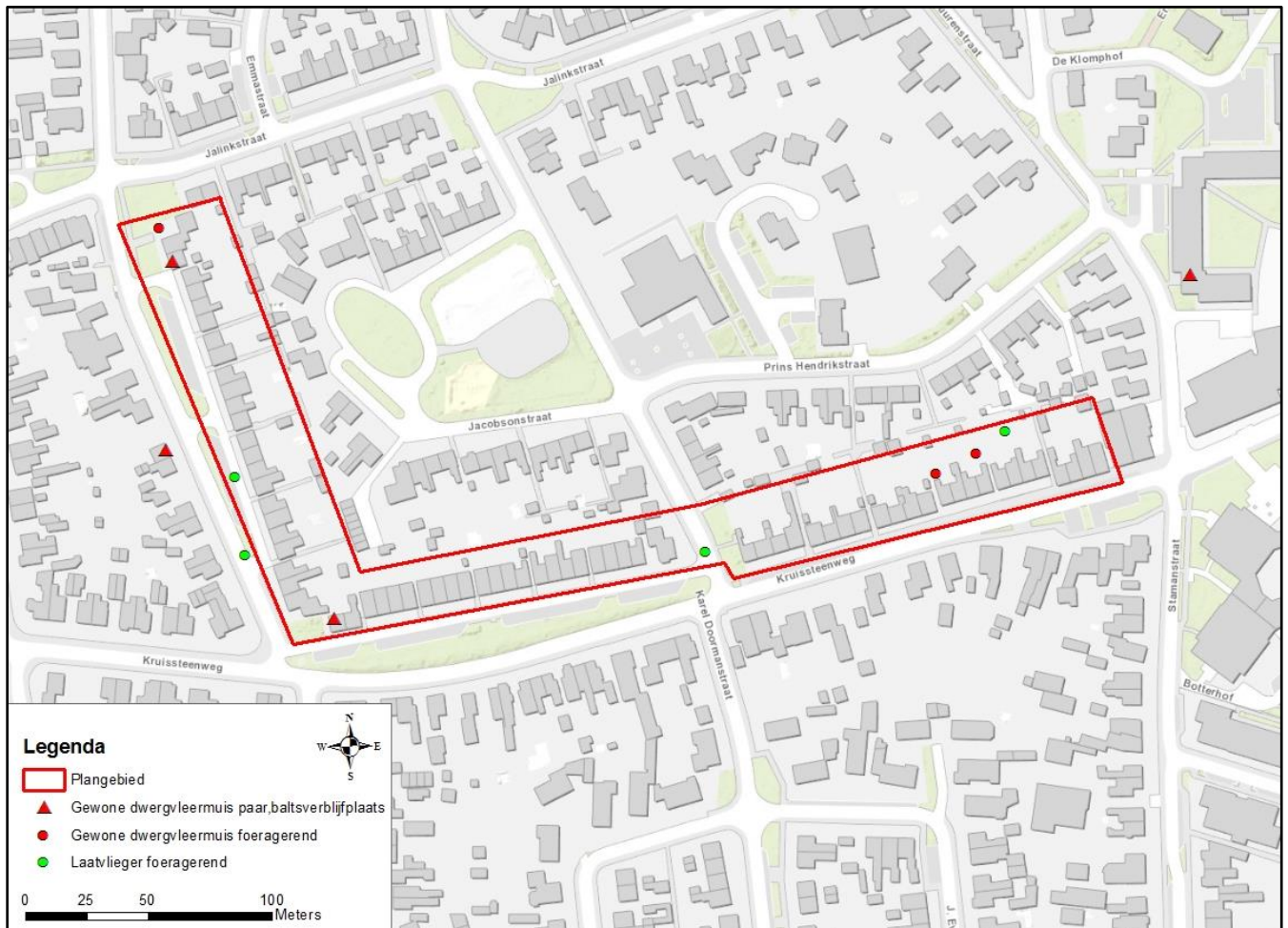
BIJ 12, versie 1.0, juli 2017. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*

BIJ 12, versie 1.0, juli 2017. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*

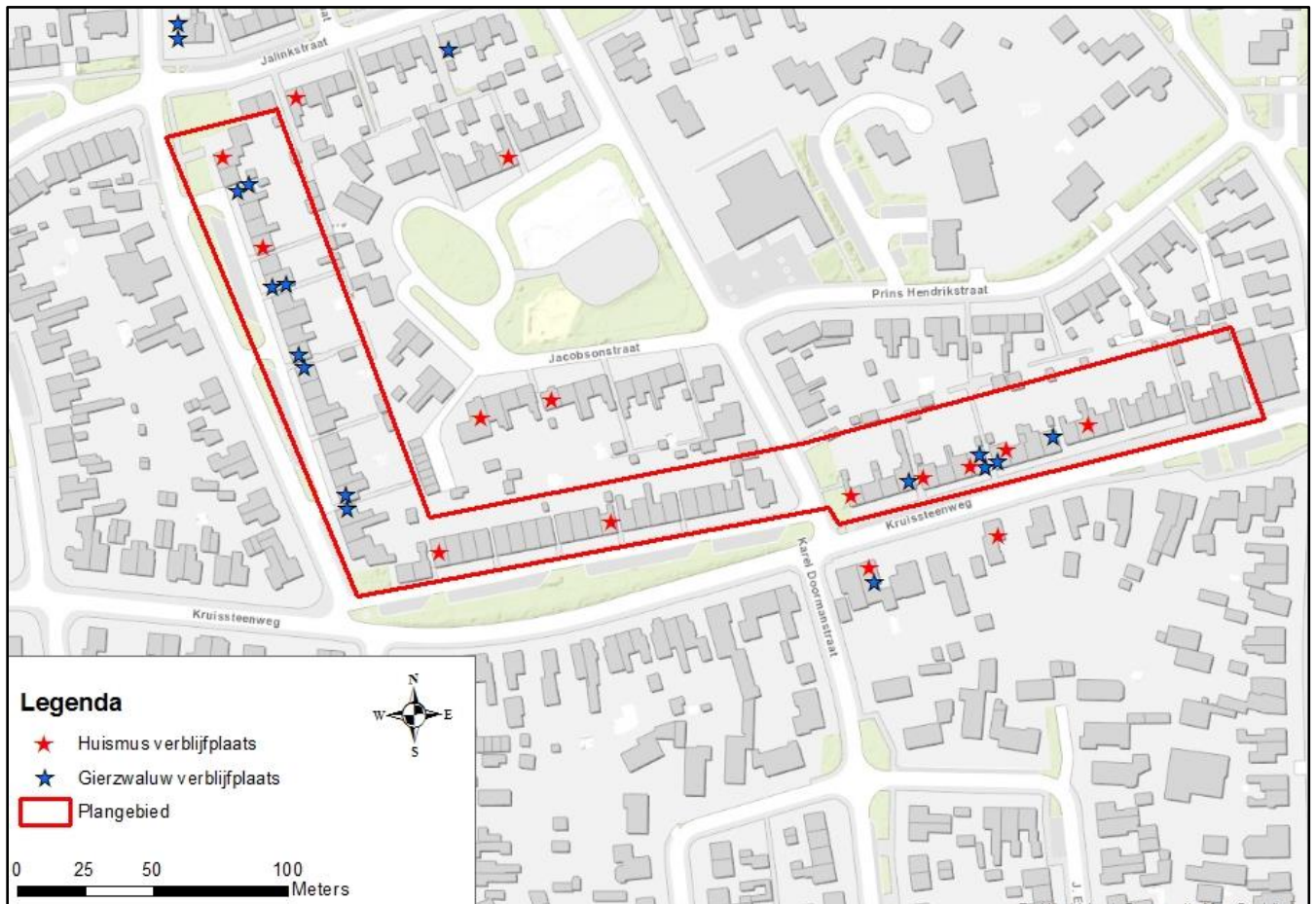
de Lenne, V. (2018). Toetsing wet natuurbescherming Kruissteenweg. Eelerwoude, Goor.

Figuren: Faunaprojecten, 2019
 Google Streetview, 2019
 Reggewoon, 2019
 VivaraPro, 2019
 Waveka, 2019

Bijlage 1 – Soortkaart vleermuizen

Bijlage 2 – Soortkaart vogels

Bijlage 3 – Schets nieuwbouw

Nieuwbouw fase 1 vogelvlucht. Bron: Reggewoon, 2019

Nieuwbouw fase 2 vogelvlucht. Bron: Reggewoon, 2019

Nieuwbouw fase 3 vogelvlucht. Bron: Reggewoon, 2019